

کۆنگره‌ی خۆراک له نیوان چاوهروانی و هموولی بیهوده‌دا (سهرنجیک له‌سه‌ر کۆنگره‌ی نیو ده‌وله‌تی خۆراک)

(موزه‌فه‌ر عبدا‌لله)

رۆژی ۱۰-۱۳ ئەم مانگه دووهمین کۆنگره‌ی نیوده‌وله‌تی خۆراک له چێر دروشمی دچایه‌تی کردنی هه‌زاری و برسیتی له شاری رۆمای ئیتالیا له‌سه‌ر بانگه‌وازی رێکخراوی فاو و به‌سه‌رپه‌رشتی نهمه‌وه یه‌کگرتوه‌کان و ناماده‌بونی کۆفی ئەنان نهمینداری گشتی نهمه‌وه یه‌کگرتوه‌کان و به‌شداری نوێنه‌ری ۱۸۰ ده‌وله‌ت که تیاندا سه‌رۆکی وولاتان و وه‌زیری کشت و کال و به‌رپرسی تری تیا به‌دی ده‌کرا ساز درا. ئەوه‌ی جی‌ی سه‌رنج بوو لهم کۆنگره‌یه‌دا ئەوه‌بوو که نوێنه‌ری هه‌ج یه‌ک له وولاته‌ زه‌یژه‌کانی باکو‌ر به‌شداریان نه‌کرد جگه له نوێنه‌ری ئیتالیا و ئسپانیا. شایانی باسه که سه‌رۆکی ئیتالیا له‌به‌ر ئاره‌زووی زۆری بۆ یاری یه‌کانی جامی جهانی گرینگی وای به کۆنگره‌که نه‌دا.

هه‌لبه‌ت نهمه دووهم کۆنگره‌یه و یه‌که‌مین کۆنگره‌ش سالی ۱۹۹۶ ساز درا ، که برپار تا سالی ۲۰۱۵ نیوه‌ی رێژه‌ی هه‌زاری له ناستی جهان کم بکریته‌وه که رێژه‌که‌ی به‌ ئێ‌ی ناماری ئەو ئەکاته ۸۴۰ ملیۆن بوو. به‌لام به‌ به‌راو‌درد له‌گه‌ل رێژه‌ی برپار دراو بۆ ئەو ماوه‌یه‌ ده‌رکه‌وتوه که رێژه‌ی که‌میۆه‌ تنها ٪۱۵ یه. نهمه‌ش به‌ دان پسانانی خزیان ، یانی فه‌شل هینانی ئەو برپارانه‌ی که درا‌بوون. به‌ ووتی به‌شداریانی کۆنگره‌ زۆریه‌ی ئەو وولاتانه‌ی که به‌لینیان دا‌بوو بۆ کۆمه‌ک ، تا برپاره‌کان جی‌ی به‌جی بکری ، به‌لینی خزیان له‌و چهند سا‌له‌دا به‌ جی‌ی نه‌گیا‌ند. له‌مه‌ش قه‌باعه‌ت تر ئەوه‌بوو که هه‌ر له ئیستاره فه‌شلی ئەم کۆنگره‌یه‌شیان به‌هوی هه‌موو لایه‌ک را‌گیا‌ند.

به‌ ئێ‌ی ناماره‌کان ئیستا ۸۰۰ ملیۆن برسی له جهاندا هه‌یه و ۳۰۰ ملیۆن ماله. رۆژانه‌ش ۲۴۰ هه‌زار کس به‌هۆی برسیتی یه‌وه گیان له‌ده‌ست ده‌دن و به‌شی زۆر رێژه‌ی ئەم هه‌زاری و برسیتی یه‌ش له کیشوهری ئه‌فریقا‌دا‌یه. ئەم ترازیا‌یه له کاتی‌کدا‌یه که ئەو بودجه‌یه‌ی تنها بۆ به‌خششی یاریزانه‌کانی جامی جهانی دا سه‌رف ده‌کری‌ت به‌ ئێ‌ی داواکاری یه‌که‌ی رێکخراوی فاو ده‌توانی مه‌ترسی له‌برسا مردن له‌سه‌ر گیان و ژیا‌نی ئەو ۸۰۰ ملیۆن مرۆفه‌ نه‌هینای ، له کاتی‌کدا ئەم راپۆرت و نامارانه له‌به‌ر ده‌سته‌دا‌یه ، به‌لام سه‌رۆکی حکومه‌تی ئیتالیا که به‌ حساب شانازی سازدانی کۆنگره‌ی ئێ‌ی بر‌وا‌وه له وولاته‌که‌یدا به‌لام ئەوه‌ندی به‌په‌رۆشه‌ بۆ بیینی یاری یه‌که‌ نیوه ئەوه‌نده جدی نی یه‌ بۆ سه‌رکه‌وتنی کارو برپاره‌کانی کۆنگره‌. نهمه‌ش خۆی له خۆی لانی که‌می به‌لگه‌یه‌ بۆ رواله‌تی ئەم جۆره کۆنگره‌.

ئوه‌مان له‌به‌ر نه‌چیت که‌وه‌ک هه‌موو کۆنگره نیوده‌وله‌تی یه‌کانی تر له‌مه‌ر ژنان و شوێنه‌وارو منالان و زۆری تر له پال ئەم کۆنگره ره‌سه‌ی‌شدا کۆنگره‌ی رێکخراوه‌ ناده‌وله‌تی و نار‌ه‌سه‌یه‌کانیش سازدرا که نوێنه‌ری زیاتر له ۷۰۰ رێکخراو به‌شداری کرد و هاوکاتیش نهمانه نار‌ه‌زایه‌تی یان ده‌ربری له‌به‌رامه‌بر برسیتی و هه‌زاری. هه‌لبه‌ت لایه‌نیکی ئەم کۆنگره په‌راوێزیا‌نه زیاتر بۆ فشار هینانه تا کۆنگره ره‌سه‌یه‌که زیاتر ده‌ستکه‌وتی هه‌بیت و زیاتر و جدی تر بی‌نه پای برپاره‌کانیان.

به‌هه‌ر حال به‌ جیا له‌وه‌ی کۆنگره په‌راوێزی یه‌که‌ کاریه‌گری له‌سه‌ر کۆنگره ره‌سه‌یه‌که چهنده ، پیوسته سه‌رنج له‌سه‌ر ئەوه بدری ئاخۆ ئەم جۆره کۆنگره چهنده ده‌توانی ئاسۆیه‌کی رۆشن بچاته به‌رده‌م چاوهروانی یه‌کانی ۸۰۰ ملیۆن مرۆفی ئێ‌ی تاوانی برسی. وه به‌مه‌ش چهنده هه‌موه‌کانی رێکخراوی نهمه‌وه یه‌کگرتوه‌کان و کۆنگره‌که‌یان و برپارو نه‌خشه‌کانیان و به‌لینه‌کانیان ئێ‌ی هوده نای !!.

به هه‌قیقه‌ت تنها به سه‌رنج دانی را‌ده‌ی گه‌شه کردنی ته‌کنه‌لۆژی و پی‌شه‌روه‌ی مرۆفایه‌تی له هه‌موو مه‌یدانه‌کاندا وه به‌ که‌له‌که بوونی سه‌رمایه‌ی جهان له ده‌ستی ۳۳۰ سه‌رمایه‌داری گه‌وره‌ی جهان مه سه‌رمایه‌کانیان به رێژه‌ی دا‌هاتی ۳۰ وولاتی وولاتانی جهانی سی‌هه‌مه هه‌روه‌ها سه‌رف کردنی ئەم سه‌رمایانه له لایه‌نه هه‌موو ده‌وله‌ته بۆرژوازی یه‌کانی جهانه‌وه بۆ سی‌اسه‌ته دژی مرۆفی یه‌کانیان ، تنها نهمه ئەوه نیشان ده‌دات که ئەم کۆنگره ناتوانی هه‌زاری و برسیتی له‌ناو بات. وه کاریه‌گری تنها ئەوه ده‌بیت که وه‌ک هه‌بیکه موسه‌کین له رینگای به‌ری خستی په‌روا‌گه‌نده‌وه بخزیته گۆی و می‌شکی ملیۆنان مرۆفه‌وه تا له چاوهروانی بیهوده‌دا بیان هینایته‌وه.

هه‌زاری و برسیتی وه‌ک هه‌ر ده‌ردو نه‌خۆشی یه‌کی تر له چه‌شنی بیکاری و شه‌رو ئاره‌به‌ی و سته‌می نهمه‌وه‌ی و دینی و په‌گه‌زی و چه‌ندی تر سه‌رچاوه‌که‌ی وا له جیاوازی چینی‌یه‌تی دا‌یه. نهمه‌ش به‌ هۆی مو‌لکداری تایه‌تی یه‌وه که سی‌سته‌می سه‌رمایه‌داری و چینی بۆرژوا پارێزه‌ری‌تی. بۆیه تا ئەو جینگه‌یه‌ی ئەم چینه و ئەم سی‌سته‌مه مابیت و ده‌سه‌لاتدار بیت هه‌زاری و برسی‌تیش وه‌ک ده‌رده‌کانی تر هه‌ر ده‌میت. تاکه رینگا بۆ رزگار بوونی یه‌که‌جاری لهم هه‌موو ده‌ردانه تنها کۆتایی هینان به‌م سی‌سته‌مه‌یه. راسته تا کۆتایی هینان به‌م سی‌سته‌مه پیوسته خه‌بات و تیک‌ژشان به‌رده‌وام بیت بۆ ریفۆرمی رۆژانه ، به‌لام نه‌گه‌ر ئەو ریفۆر و هه‌ولانه‌ش له چوا‌چێ‌وه سایه‌ی دامه‌زراوه‌کانی خودی چینی ده‌سه‌لاتداردا بیت ئەوه ده‌ردیک ده‌رمان ناکات. بۆیه کوفی ئەنان ناچار ده‌بی بلی‌ی گه‌فته‌که له‌وه‌دا‌یه که بۆ له‌ناو بردنی هه‌زاری ئیراده‌ی سی‌اسی یه‌کگرتو ئێ‌یه !! به‌لام

ئەسلى مەسەلە ئەوئەھىيە كە ئىرادەى سىياسى يەكگرتو بۇ ئەم كارە نە لە رېئىخراوئىكى ئاواو نە لەو دەولەتەنەو سەرچاوە دەگرئىت كە خۆيان ئەم پارئىزەى ئەم دەرد و مەئىتەنى يانەن و ئەم رېئىگرن لەبەردەم ئالوگۆرئى رېئىشەئى. بەلكو بۇ رەمالئىنى ئەزئارى و برئىئىئى پئىوئىستە ئەم دەولەت و دەسەلاتەنەش رەبەلدرئى.

خالىئىكى تە لەو بەهەنە پوچەنەى كە لە لاىەن ئەم دامام دەزگاو دەولەتەنەو دەكرئى ، ئەوئەھىيە كە ئەزكارى ئەم ئەزئارى و برئىئىئى يە گرئى دەدەنەو بە ئى بارانئى و وشكە سائى و دابەش كرئى ناعادلانەو دوا كەوتوئى تەكنىك و موناھەسەى خاوەن مولچك و بازراگانان و سىياسەئى نادروستى دەولەتەنە بە تايبەئى وولاتانئى گەورە پئىشەسازى و ئەتە ئەزئارى ئەو دەولەتەنەى كە دەسەلاتدارن لە چەشنى دەولەتەنەى ئەفرىقىا. بەلام لە راستئىدا بەم بەهەنەنە دەئىانەوئى خۆل بەكەنە چاوى ئەك ئەم ۸۰۰ ملئۆن برئىئى يەو بەلكو بېكەنە چاوى سەرچەم كۆمەلگەى موزفائەئى يەو و شانئى خۆيان لە بەرپرسئىئى ئەم دەردە خالى بەكەنەو. لە كاتئىكدا ئەم لەو وولاتە ئەزئار نەشئەنەدا چەنلئىن ملئۆنئىرو ملئاردرئى ئەمە و گەشت ئەك بە وولاتەكەى خۆيان و كئىشورەكەو جەهاندا بەلكو بۇ بۇشائىئى ئاسمانئىش دەكەن وەك ئەوئەى لە ئەفرىقائى باشور ماوئەئەك لەمەو بەر ملئۆنئىرئىكى ئەو وولاتە گەشتئى فەزائى دەرەكئى كەرد بە ۲۰ ملئۆن دۆلار. ئەى ئەگەر وشكە سائى يە ئەوئە بۇ ئەوانە هاوارئان لە برسا ئېھەلناسئى !!!

ئەمەو ئەم پەرواگەندەنە كە لە لاىەن ئەو حكومەتەنە خۆيان و ياخود حكومەتە دەلەوئەنەنەكان و رېئىخراوئە ئئو دەلەوئەئى يەكانەو دەكرئى تەنەا بۇ تەبرئى يە كرئى ناوئەزۆكى سئىستەمە ئابورئى و سائىسى يەكەى خۆيانە بە گشتئى ، ئئىز لە ئەم رەنگ و بەرگئىكدا بن. ئەم بۇئەش تا ئەم ئەلومەرجە سىياسى و ئابورئى يە وا بئىت ئەمەو چاوەروانئى يەكان و ئەولەكان بۇ ئەم كۆنگرانەو لەم كۆنگرانەدا بئىھودە دەبئىت.